

Oorsprong van en onderzoek naar hoge verwachtingen

Het hebben van hoge verwachtingen en de invloed daarvan op het functioneren van anderen wordt al decennialang onderzocht. Rosenthal en Fode deden al in 1963 onderzoek naar de invloed van verwachtingen op leren, in dat geval van ratten. Ze verdeelden een aantal ratten over laboratoriumassistenten. De assistenten moesten onderzoeken hoe snel ratten leren om de uitgang van een doolhof te vinden. De ene helft van de assistenten kreeg te horen dat ze een 'slimme' rat hadden en de andere helft dat ze een 'slome' rat hadden. In werkelijkheid waren de ratten *at random* toebedeeld aan de assistenten, en waren er helemaal geen slimmere of slomere ratten. Interessant was dat de ratten die 'slim' waren genoemd, sneller leerden het doolhof te doorlopen dan de 'slome' ratten. De conclusie uit het experiment was dat de assistenten met een 'slimme' rat anders en vriendelijker interacteerden met hun rat en dat de ratten daardoor beter presteerden.

In 1968 deden Robert Rosenthal en Lenore Jacobson een onderzoek, dat het Pygmalion-effect in het onderwijs laat zien. Ze lieten op een basisschool alle leerlingen testen en ze kozen vervolgens *at random* een aantal leerlingen uit. Aan de leraren van de geselecteerde leerlingen vertelden de onderzoekers dat deze leerlingen het komende schooljaar enorm vooruit zouden gaan en dat ze hele goede leerlingen zouden worden. Bijna huiveringwekkend is dat die voorspelling aan het eind van het schooljaar bewaarheid werd. De als snel en slim benoemde leerlingen presteerden beter dan de andere leerlingen op lezen, schrijven en rekenen en hun score op de intelligentietest was meer gestegen (Rosenthal & Jacobson, 1968). Natuurlijk zou een dergelijk experiment nu nooit meer mogen plaatsvinden: leraren, ouders en leerlingen wisten van niets. Maar het onderzoek heeft wel een belangrijk inzicht opgeleverd, namelijk dat de invloed van leraren op het leren van hun leerlingen heel groot is. En dat kan ik eigenlijk niet genoeg benadrukken: leraren zijn belangrijk voor leerlingen.

In 1994 beschreef Rosenthal de gebieden waarop onderzoek is gedaan naar de verwachtingen van mensen en de invloed daarvan op het functioneren van anderen: in bijvoorbeeld management, rechtspraak en verzorgingstehuizen. Hoge verwachtingen blijken niet alleen positief te werken in het onderwijs, maar ook in andere domeinen. Werknemers functioneren bijvoorbeeld beter als de leidinggevenden laten zien dat ze hoge verwachtingen van hen hebben. Die hoge verwachting gaat dan bijvoorbeeld over iets zelfstandig kunnen uitvoeren. En er is onderzoek gedaan naar de rechtspraak in Amerika, waaruit blijkt dat het

Hoge verwachtingen gaan over (n)u

Lectoraat Didactiek van de hoge verwachtingen

oordeel van een rechter over de schuld of onschuld van een verdachte invloed heeft op het oordeel van juryleden. Ook blijkt dat depressies bij patiënten in verzorgingstehuizen minder

vaak voorkomen als de verzorgenden laten zien dat zij hoge verwachtingen hebben ten aanzien van de patiënten, bijvoorbeeld door hen te stimuleren om zelfstandig uit bed te komen. En ten slotte blijkt uit veel onderzoek in het onderwijs dat de verwachtingen van leraren van invloed zijn op het presteren van hun leerlingen. Blijkbaar betreffen hoge verwachtingen niet één bepaald thema en gelden de principes van hoge of lage verwachtingen niet alleen in het onderwijs, maar ook in andere domeinen. Vervolgens is – wat betreft het onderwijs – interessant hoe leraren hun verwachtingen van leerlingen ontwikkelen en laten zien aan hun leerlingen.

Referenties:

- Rosenthal, R. (1994). Interpersonal expectancy effects: a 30-year perspective. *Current Directions in Psychological Science*, 3, 176-179.
- Rosenthal, R., & Fode, K.L. (1963). The effect of experimenter bias on the performance of the albino rat. *Behavioral Science*, 8, 183-198.
- Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). *Pygmalion in the classroom: teacher expectations and pupils' intellectual development*. New York: MSS Modular Publications.